Hoe kom ik de winter door?

Tekst Ellen Smal

Is de winter een saai seizoen? Tja, voor wie graag haar handjes laat wapperen is de tuin in de winter wel saai. Maar het is ook een tijd van bezinning, en er blijft zelfs tijd over om te lezen.
Deze diepzinnige overdenking komt van Henry David Thoreau (1817-1862), Amerikaans schrijver: "Het is het huwelijk van de ziel met de natuur die het brein vruchtbaar maakt en geboorte geeft aan de verbeelding." Tikje hoogdravend misschien?
Voordat het echt winter werd heb ik het herfstblad uit de vijver gevist en er alvast rietstengels in laten zakken zodat de kikkers niet doodvriezen. Als de vijver diep genoeg is hoeft dat niet, maar ik heb meegemaakt dat er na een periode met strenge vorst opgeblazen kikkers naar boven kwamen drijven. Gestikt doordat er geen zuurstof meer was en de giftige gassen die ontstaan bij de verwerking door bacteriën van organisch afval hun werk deden. Heel naar om die lijkjes te moeten verwijderen. Verder heb ik de uitgebloeide stengels en andere resten van planten zoveel mogelijk laten staan. En natuurlijk een rommelhoek voor de egel bewaard.

In het herfstnummer van *Natura* schreef ik over het leeggeroofde nest van de heggenmus, en op de dag dat die *Natura* bij mij in de bus viel zag ik zowaar ineens een heggenmus de broodkruimels die ik elke dag op de stoep strooi oppikken. Er is dus een exemplaar dat het heeft overleefd, of is dit een nieuwe bewoner van de heg? In de winter komen er ook andere bezoekers kijken of er wat te halen valt: merels, kool- en pimpelmezen, en de brutale roodborst. Erg leuk om de afdruk van vogelpootjes in de sneeuw te bekijken, als het dit jaar gaat sneeuwen. Helaas komt dat niet zo vaak meer voor.

Over merels gesproken: we hadden minstens één nest in de haagbeuk, maar het schijnt dat er afgelopen jaar toch minder merels gespot zijn. Het usutuvirus dat in Duitsland heeft huisgehouden schijnt zo'n 300.000 vogels het leven gekost te hebben. 'Mijn' merels zijn stadsvogels, en die zingen een toontje hoger dan hun soortgenoten in het bos, waarschijnlijk om verkeerslawaai te overstemmen. Bij een vogelexcursie van de KNNV NW-Veluwe vroeg de excursieleider ons wat voor vogel we hoorden. Geen idee. Het was de merel; hetzelfde geluid waar ik elke ochtend in de lente wakker van word, maar in het bos herkende ik het niet…
Vita Sackville-West noemt in haar boek *In de tuin* de maanden december, januari en februari "de ergste maanden". Je moet terugvallen op de bessenplanten schrijft ze, en ze noemt de *Rosa rugosa*, een struik die in een natuurlijke tuin niet misstaat. Het nadeel is wel dat die rozen nogal wat plaats innemen. Verder breekt ze een lans voor het lelietje-van-dalen; dat zou ik zeker niet iedereen aanraden, omdat "planten inderdaad hoogst onberekenbaar zijn", zoals ze schrijft.
Nee, dan sneeuwklokjes, daar kun je er niet genoeg van hebben. Het duurt even, maar dan heb je ook wat. Vita schrijft dat je ze moet opgraven en delen als de bloemen net zijn uitgebloeid, dit in tegenstelling tot andere bolgewassen waarbij je het loof juist moet laten verwelken. Mijn voorkeur gaat uit naar de soort die in Nederland het eerst verwilderde, de *Galanthus nivalis*. Sneeuwklokjes zijn stinzenplanten, maar dat wist u al. En wat is er mooier dan in die kale wintertuin de eerste sprietjes van de klokjes te ontdekken? Voor mij betekent het de belofte dat de lente in aantocht is. Bij *www.tuinenstruinen.org* vind ik nog de site 'Go wild, verwilderen met stinzen-planten.'
Zo kom ik de winter wel door, en u ook hoop ik.

